

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

De Gloria Et Honore Filii Hominis Liber .VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

Israhel, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu quae prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, & ulciscerer me manu mea. Vnde illa secundum nomen suum Abigail, quod interpretatur patris mei exultatio, memorabile exemplum esse debet omni animae fideli, quatinus studeat paci, & reconciliatio siue mitiget iratum quemcuq; potest, ante esse factum uel opus peccati, quod ira suggerit, quod frigidum reuera est patris altissimi. ¶ Item propheta Nathan, quia trabem illam in oculo suo non habuit, iccirco perspexit & perspicere potuit, qualiter festucam peccati, quod per eos cupiditatem commiserat Dauid in uxorem Vriæ Ethæi educeret de oculo eius, incipiendo ita quasi de alio loqueretur, & ad hoc illum suauiter perducendo, ut diceret ille ponites peccaui domino. ¶ Porro supradictus Semet, quia magnam habebat in oculo suo trabem odij, non solum non eduxit festucam, † quasi tunc erat in oculo Dauid, uerum etiam zelus iusti longæuuum siue diuturnum iniecit ignem, ut mox dormiturus cum patribus suis, diceret ad Salomonem filium suum. Quia descendit mihi in occursum, cum patribus suis, dicens, & iuravi ei per dominum dicens, non te interficiam gladio, tu noli eum pati esse innoxium. Vir autem sapiens es, & scies quae facias ei, deducesq; canos eius cum sanguine ad infernum.

Siff & Nathā
propheta.

2. Reg. 12

lego † quae

3. Reg. 2

FINIS LIBRI SEXTI.

DE GLORIA ET HONORE FILII HOMINIS LIBER VII.

Modus specialis quod de honore mini conuenienter loquitur.

Cant. 2.

Ibidem.

EXPERIMENTO DIDICI, SED HOC ipsum timens confiteor, confitens timeo, quia didici & expertus sum quippiam, licet exiguum, de modo quodam diuinæ locutionis, qua dilectis sanctis & dilectis loqui solent animabus, sicut audiuius in Canticis, dum quaelibet illarum dicit. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, & dilectus meus loquitur mihi. Surge prope amica mea, columba mea, formosa mea & ueni. Item hoc ipsum repetens, surge amica mea, speciosa mea, ita subiungit. Ostende mihi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Et quae me necessitas cogit istud confiteri, quod tale quid experimento didicerim? Existimo nonnulla, quia peccat aliquis, dum penè scandalizatur in me, hoc ipsum quod scribo, quod scripturarum mysteria pertracto, praesumptioni reputans & uanae gloriae, & subsannando quaeritans, quid opus sit ut scribam istis, cum sancti patres tam multi ante nos tam multa tamq; sufficientia scripserunt. Quid igitur? Scribam ne etiam illud experimentum dilecti, quomodo dicat, surge prope, quomodo dicat, sonet in auribus meis uox tua? Vere non ausim, sed hoc tibi o amice, qui & ipse me ad scribendum saepe hortaris, in aurem dicere non ueritus sum, nec uerebor si ite audire uolueris. ¶ Ceteris dico & hoc dixisse satis sit, quia reuera etiam si tacere siue à scribendi studio cessare uolero, non ualeo, & hoc non concedi mihi scio & bene sentio, & hoc gaudeo. Veracem esse didici, si uirtutem discretionis habuisset, amicum beati Iob, ubi dixit. Sed conceptum sermonem tenere quis possit? Et quidem conceptum sermonem superfluum siue malum non posse tenere, uiciosum est & stultum, iuxta illud sapientis, sagitta in fixa in scemore canis, sic uerbum in corde stulti: sed e contra conceptum sermonem bonum & necessarium non posse tenere gloriosum, quemadmodum Hieremias tenere non ualens, cum dixisset, & factus est mihi sermo domini in opprobrium & in derisum tota die, & dixi, non recordabor eius.

Autor iste non potuit non scribere sicut & Hieremias Iob. 4. Ecci. 19.

Hiere. 20

horatus, neq; loquar in nomine ipsius, ita subiunxit. Et factus est in corde meo quasi ignis exarsit, claususq; in osibus meis, & defeci ferre non sustinens. ¶ Veruntamen quomodo docent; uolunt presentes de nobis iudicent, futuri clementius iudicabunt. Dum enim uisimus, ait uir illustris Hieronymus) & uase fragili continemur, uidetur amicor; prodesse studia & nocere æmulor; opprobria. Postq; autem reuersa fuerit terra in terram suam, & tam nos qui scribimus, q; eos qui de nobis iudicant, pallida mors subtraherit, & alia uenerit generatio, primisq; cadentibus folijs tirens sylua succreuerit: tunc sine nominū dignitate sola iudicantur ingenia, Nec considerat qui lecturus est, cuius uel quale sit qd lecturus est, siue ille episcopus siue sit laicus, imperator & dñs, miles & seruus, aut in purpura aut serico aut in uillissimo panno iaceat, non honor; diuersitate, sed operum merito iudicabitur. Nunc cepta prosequamur. **L** Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas uestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, & conuersi elidant uos. In doctrina sua seruus domini scientiam habens scripturarum, unde & dicitur scriba doctus in regno celoꝝ, magnam habere debet temperantiam, maximeq; illi congruit attendere locū, tempus, personam. Nam si absq; consideratione hor; sermonem effundat intemperans doctor, immoderatus p̄dicator, sæpe cōtingit illi dare sanctū canibus, & mittere margaritas suas ante porcos. Nonne etiā plerosq; illoꝝ, qui margaritas de quibus agitur, diligenter pro tēpore & loco absconderunt, canes & porci, id est, homines immūdi & proterui, iniuriose discusserunt ac perscrutati sunt, & conculcatis margaritis ipsos diripuerunt. Multos enim occiderunt, q; plures persecuti sunt, non ut ipsi margaritas haberent, sed ut margaritæ ipsæ nusquā cōparerent. ¶ Magnū cautelæ huius exemplū primus ipse, qui hæc loquitur, in facto suo præbuit: quia uidelicet scripturam suam ita cōdidit, ut non ab omnibus uel à quibuscūq; posset intelligi. Non ei sufficere uisum est, quod labium, qd omnibus unū erat, & sermones, quos eisdē habebat omnis terra, confudit in cōstructione Babylonicæ turris, atq; ita remouit omnes gentes à lectione scripturæ, quas erat traditurus uni, scilicet Hebrææ genti. Nam & in illa dei gente unica, quæ legem accipiebat, cui credebantur eloquia dei, non defuerunt nec defuturi erāt porci uel canes huiusmodi, margaritis celestium sacramentor; indigni, et quibus omne sanctū non deberet dari, quod si eret uel factū esset, si nudo sermone absq; figuris et ænigmatibus lex & prophetæ fuissent elocuti. ¶ Proinde igitur talem scripturā condidit, quæ non facile posset intelligi quod teneret, uel quale cōtineret mysterium regni dei: et sicut ipse tunc fecit, ita docet cum dicit, Nolite sanctū dare canibus, neq; mittatis margaritas uestras ante porcos. Quare? Ne forte conculcent eas pedibus suis, et cōuersi elidant uos. Duplex causā est, uidelicet, ne et margaritis fiat iniuria, et nobis uitæ periculum siue mortis occasio nostra indiscretio fiat. **L** Petite & dabitur uobis, querite & inuenietis, pulsate & aperietur uobis. Omnis enim qui perit, accipit: & qui querit, inuenit: & pulsanti aperietur. ¶ Nihil ergo obest aut oberit sancto gregi humilium, quod porcis et canibus margaritæ absconditæ sunt, et quod propter canes omne sanctum intus repositum est. Nam qui habet clauim, scilicet qui ipse est clauis Dauid, qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit, semper præsto est, qui et sicut nouit quibus uel qualibus claudendum, ita et optime scit qualibus sit aperiendū, quibus dandum. Petendo, quærendo et pulsando semetipsos manifestant hi qui digni sunt. ¶ Hic fortitudine opus est. Qua fortitudine? Illa nimirum uel simili illi, qua pater fortium Iacob cum angelo luctatus est, et uictor existens, dicenti sibi, dimitte me, non dimittam te, ait, nisi benedixeris mihi. Et benedixit ei in eodem loco. Qualis ergo fuit illa fortitudo? Quid senserat ipse qui dixit, quoniam si contra deum fortis fuisti, quanto magis contra homines præualebis? Nimirum fortitudo illa gemitus fuit inenarrabilis, flatus fuit spiritus cōtribulati, et rogatus cordis contriti et humiliati, quo et Moyses eundem deum dicentem, dimitte me, tenere potuit. Deniq; et hoc testatur Osee, immo ipse deus loquens in Osee, qui cum dixisset de illo, in utero supplantauit fratrem suum, et in fortitudine sua directus est cum angelo, et inualuit ad angelum et confortatus est, addidit dicens, fleuit et rogauit eum. ¶ Igitur humili fortitudine, forti humilitate hic opus est, ubi sanctum absconditum et in litera obfirmata clausæ tenentur margaritæ sensuum celestium. Et sicut ille Iacob

Fiducia bonæ conscientie auctoris.

Matth. 13

Gen. 6

Cur scriptura obicere tradita sit.

Apoc. 3

Fortitudo Iacob luctantis cum deo. Gene. 32

Exodi. 32

Osee. 12

luctatus est cum illo angelo, in quo sine dubio deus erat, qui & uictum se fatebatur: ita laudari debet uerbi dei amator cum sermone uel scriptura quae est ex deo, nec dimittere antequam uincat uinci uolentem, sensumque comprehendat utilem in litera latentem. Lucta enim pulcherrima est, tam diu perseverare petendo, donec inueniat pulsando, donec sibi aperiat. Quantum sibi placeat huiusmodi lucta, quam ueraciter uinci cupiat ipse, qui reluctari uidetur, dum non citius aperit, nos animaduertere uult, cum protinus dicit.

Quis ex uobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem dabit illi? Aut si piscem petierit, nunquid serpentem porriget ei? Si ergo uos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis uestris, quanto magis pater uester, qui in caelis est, dabit bona petentibus scilicet. Argumentum hoc suam habet intentionem, nec dubium est, hanc esse, ut non simus filij diffidentiae propter hoc, si pater uester petentibus dare & pulsantibus distulerit aperire. Non uult hoc pater, sed istud potius, ut ubi magis clausum est, ibi magis te exerceas, spemque tuam in exercitio roboras ex ea consyderatione quia pater est, & cum distert dare siue aperire, iccirco distert ut experiaris, quia

1 Cor. 4.

2 Cor. 3

Math. 10.

Patres mali, Adam & Herodes.

Deus, pater bonus.

Luc. 11. Cui mysticū beata uirgo

Luca. 1.

Gene. 32

Hiere. 31

nihil habes quod non acceperis, & non in te ipso glorieris, tanquam sufficiens tibi sis, quae gloriatio fuit uel est maligni, sed cogites & loquaris secundum exemplum apostoli, qui dixit. Fiduciam autem talem habemus, non quod sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Si ergo uos (inquit) cum sitis mali, nostis bona data dare filiis uestris, quanto magis pater uester? Et qualis pater? Vtique bonus, et solus bonus, cuius comparatione uos omnes mali estis, & nihil boni, nisi ex accidentalibus domo eius habetis. ¶ Adam pater utique malus, quippe qui & se & omnem posteritatem suam morti addixit: hic tamen filio suo petenti panem, non daret lapidem: petenti piscem, non porrigeret serpentem. Herodes quidem, sub quo natus est hic ipse dominus, qui haec loquitur, filiis suis plus quam lapidem, scilicet mortiferum praebuit ensem, sed hoc non fecit petentibus panem aut piscem, immo (ut uidebatur sibi) patri machinantibus mortem. ¶ Quanto magis (inquit) pater uester uobis ad intelligendam scripturam, quae uere est patris, petentibus apertionem cordis, nequaquam e contrario faciet, ut cor obtusum & lapideum det uobis. Similiter si petieritis piscem, id est, si legentes uolueritis cognoscere Christum: cuius sacramentum quodammodo ita latet in scriptura legalitque prophetica, sicut piscis in aqua: nequaquam porriget uobis serpentem, inducendo uos in errorem, & sensum à CHRISTO, quem in scripturis pio queritis desiderio, longe recedentem. Non est hoc suum, ut petentibus spiritum ueritatis, spiritum det erroris. ¶ Apud alium Euangelistam adhuc scriptum est. Aut si petierit ouum, nunquid porriget illi scorpionem? De hoc dicere delectat, quia sancti omnes antiqui, sicut panem uerbi dei, & sicut piscem, id est, Christum petebant & querebant: ita & ouum à patre misericordiarum desiderantissime postulabant, & prophetica oracula sine dubio dandum esse, confirmabant. Quod uel quale ouum? Illud nimirum, cui spiritus sanctus obumbrare dignaretur, superueniens in illud in modum uolucris ouo suo supersedentis, donec pullus in eo formetur. Sic enim futurum erat, & sic factum est. Spiritus sanctus, à beata uirgo Maria, superuenit in te, & uirtus altissimi obumbravit tibi, & ita concepisti, & peperisti filium uolucrum, id est, non terrenum, sed caelestem, non carnalem, sed spiritualem, quamuis ueram carnem & terrenum corpus habentem. Huiusmodi ouum petebant sine dubio priores filij, maxime qui non solum fidem, uerum etiam prophetiam habebant tanti sacramenti, Exempli gratia. Qui, ut supra iam dictum est, luctabatur cum uero usque mane, nec dimittam te (ait) nisi benedixeris mihi sine dubio benedictione illa, ut de stirpe mea fiat illud nouum, ut obumbrante sancto spiritu femina circumdet uirum. Nos quoque dum de scripturis diligenter & desideranter quaerimus testimonium, ut certo sciamus quod ita iam sit factum, profecto patrem petimus omnium, nec pater nobis porriget scorpionem, ut de beata uirgine quicquam suscipiemur quod sit contra ueritatem, quod pertineat ad haereticam prauitatem. L. Omnia ergo, quaecumque uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Haec est enim lex & propheta. Intrate per angustam portam, quia lata & spaciola uia est quae ducit ad perditionem. Et multi sunt qui intrant per eam: Quam angusta

iusta porta et arcta via, que ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam. Ergo, inquit, quoniam in patre uestro promptum est bona petentibus dare, petite rationabiliter, quærite sapienter, pulsate prudenter. In quo? In eo uidelicet, ut quæcunq; uultis ut faciant uobis homines, & uos faciat eis. Si enim uos non dederitis, quo iure dabitur uobis? Si non dimiseritis, qua rectitudine dimittimini? Facite ergo ut dixi. Hæc est enim lex & propheta. Hæc tota est summa illorum, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Hinc Apostolus. Qui enim diligit proximum, legem impleuit. Nam non adulterabis, Non occides, Non furaberis, Non falsum testimonium dices, Non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc uerbo instauratur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Plenitudo ergo legis est dilectio. Quàm laboriosum hoc est carni & sanguini? Hæc enim regula, Quodcunq; uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis, siue quod tibi non uis fieri, alijs ne feceris, usq; ad inimicum hominem se extendit. Nonne tu uis, ut inimicus tuus si te inuenit, parcat tibi, sicut Dauid pepercit Sauli? Ergo & usq; ad inimicum hæc regula se extendit, præsertim, quia sapientia dicit, & Apostolus meminit, Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, Si sitierit, da ei aquam bibere. Et Dominus. Benefacite his qui uos odierunt. Quàm laboriosum (inquam) hoc est? Ait ergo. Intrate per angustam portam. Non negat esse laboriosum, qui hæc dicit, intrate per angustam portam, & cætera. Sed qualis est hæc portam, & arcta hæc uia? Utiq; superbis & tumidis, qui multi fuerunt & sunt. Tales per latam & spaciosam uiam ierunt in perditionem. Nunquid mitibus & humilibus similiter hæc portam angusta & arcta est hæc uia? Non utiq; sed sicut dicit eis, iugum enim meum suauis est, & onus meum leue, ita ueraciter dicat eisdem, porta mea uia mea, & si incipientibus angusta uidetur & arcta, postmodum talis inuenitur, ut dicas illi, quod dicebat Psalmista, huius habens experimentum. Viam mandatorum tuorum curri, cum dilatasti cor meum. **L. Attendite a falsis prophetis, qui ueniunt ad uos in uentibus ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.** Hic prudentia opus est, prudentia spiritus quæ una est ex diuisionibus gratiarum, est enim discretio spiritus. Neq; enim absq; gratia ista falsi prophetae cognosci possunt, quia duplices sunt, intrinsecus omnes humilitatem & mansuetudinem mentientes. Tales olim uenerunt & uenturi erant ad subuertendum, si fieri posset, pariter & nouum testamentum. Vnde sumenda discretio siue discretionis huius certitudo. **L. A fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos.** Fructus eorum opera sunt. Possunt enim cognosci & diiudicari ex uerbis suis. Hic (ut iam dictum est) prudentia opus est, quæ armata sit uerbo dei, & oculata oculis scientiæ scripturarum, quales laudantur in Canticis, quod sint sicut columbæ, residens super riuulos aquarum, iuxta fluentia plenissima. Quicquid dicat quis, conferendum est cum scripturis, quas non ab homine neq; per hominem, sed à spiritu sancto per reuelationem Iesu CHRISTI acceperunt, ut loquerentur & scriberent homines sancti, & licet nos ait Apostolus aut angelus de celo euangelizet uobis præter id quod accepistis, anathema sit, & iterum anathema sit. Hoc dictum, hæc sententia similiter omnium illorum est, qui neq; ab homine neq; per hominem acceperunt, sed per spiritum sanctum, unde & scriptura illorum omnes solæ canonicæ dicuntur & sunt. Si quis ait Iohannes in calce sua Apocalypseos & alij cuilibet prophetarum & apostolorum dixisse congrueret si quis ait adiecerit supra hæc, adijciat deus supra illum plagas quæ scriptæ sunt in libro hoc: & si quis diminuerit de uerbis prophetiæ huius, auferet deus partem eius de libro uitæ. Sed iam ipsi domini uerba sequamur. **A fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos. L. Nunquid colligunt de spinis uuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonus facit. Mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus malos facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Ergo ex fructibus eorum cognoscetis eos.** In his omnibus sensum quidem habemus euidentem, sed principalem quærimus intentionem. Boni auditoris officium est, animaduertere cœlestis orator non solum quid dicat, uerum etiã quid maxime intēdat.

Summa legis 2.
 Diliges proximum sicut te ipsum.
 Roma. 13.
 Hæc regula est ad inimicum extenditur diligendum.
 Prouer. 25.
 Roma. 12.
 Lucæ. 6.
 Humilibus non est uia angusta.
 Matth. 11.
 Psalm. 119.
 Prudentia domini spiritus
 I. Cor. 12.
 Cant. 2.
 Gala. 1.
 Apoca. 22.
 Est itaq;

¶ Est itaq; hic sensus uel hæc intentio in istis uerbis eius. Sicut discernere scitis lignum un-
de ficum uel uiam colligitis, quod spina uel tribulus aut mala arbor non fit: ita & me, cuius
Matth. 8. ius ex ore ueritatem simul & opus ueritatis accipitis. Exempli gratia, cum dico cuida Cen-
Iohan. 4. turioni, uade, & sicut credidisti fiat tibi, itemq; cuidam alij, uade quia filius tuus uiuit, cum
Luce. 7. dicam cuidam leproso, uolo mundare, & statim fit, & multa alia multo maiora his: me (in-
Deut. 18. quam) per hæc discernite à falsis prophetis, quia nõ potest utrũq; esse, ut & de corde meo
confingendo, & falsum loquendo in nomine domini, arbor mala sim & fructus faciã tam
bonos, ut uos ipsi sentitis, quia multa bona opera operor in medio uestri. Ecce loquor in no-
mine domini, scilicet profitendo quod dominus nomen meum sit, uel quod non semper
me, sed in me sit nomen domini, teste domino patre meo patre deo, cum dicit de me quo-
Exodi. 23. dam loco sic. Obserua eum & audi uocem eius, nec contemnendum putes, quia non dimit-
tet cum peccaueris & est nomen meum in illo. Sic (inquã) loquor in nomine domini, ut prop-
fitear quod dominus nomen meum sit, & quod de prophetis ego propheta magnas domi-
nando prædicaturus sim. Dico em̃. L. Non omnis qui dicit mihi, domine domine in-
trabit in regnum cœlorum, sed qui facit uoluntatem patris mei qui in cœlis est, ipse
intrabit in regnum cœlorum. Multi dicent mihi in illa die, domine domine, nonne
in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo demonia eiecimus & in tuo nomi-
ne uirtutes multas fecimus: Et tunc confitebor illis, quia nunq; noui uos. Disce-
dite a me qui operamini iniquitatem. Ergo & dñs & inuocantiu me dñm iudex ego
sum, adeo tutus & dominationis meæ compos ipse, ut cauendũ sit his qui inuocant me do-
minũ, ne indigni iudicentur à me, quẽ inuocant, ipsa huius nominis mei inuocatiõ. ¶ Mi-
ra assentationis repulsio, qua plurimũ delectari solent maxime in inijtjs suis reges gentiu &
qui dominantur eoz. Nam quotus quisq; tunc erat, qui iã sciret dicere illi, domine domine,
Iohan. 7. nisi forte qui curatione indigebant, & uirtutem eius sentire incipiebant. At ipse de talibus
non curans, quoniam in hoc natus erat, & ad hoc uenerat in mundum, ut testimonium p-
Iohan. 8. hiberet ueritati, id est, sibi met ipsi: ego enim sum (ait) qui testimonium perhibeo de me ipso
& testimonium phibet de me qui misit me pater: ita loquebatur ut erat dignum se, scilicet
iam cum potestate magna & maiestate. Vnde & postmodum Euangelista, admirabatur
Matth. 7. (inquit) turbæ super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, non su-
scribæ & pha- cut scribæ eorum & pharisæi. ¶ Non (inquã) sicut scribæ & pharisæi, quia uidelicet non
rifsæi, suã, non eũ delectabat assentatio uel adulatio hæc, ut uocaretur ab hominibus Rabbi. Illi et similes
dei gloriam quærebant. entium nihil. Vere impotes, uere nullam potestatem habentes, quos si laus uentosa per-
Iohan. 5. flauerit, tristes extenuantur. Ille, qui lucrum solum quærit animarum, & claritatem ab ho-
minibus non accipit, magister & exemplum omnium, qui non suam, sed dei gloriam
quærun, facit prior ipse quod doceat, assentationem tam præsentium quàm futurorum,
repellens et dicens. Non omnis qui dicit mihi, domine domine, intrabit in regnum cœlo-
rum, sed qui facit uoluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum.
¶ Pater eius una est persona, quæ in psalmo dicit de isto filio suo uerbo suo. Eructauit
Duplex mo- cor meum uerbum bonum: nobis autem adoptionis filijs pater est unus deus pater & fio-
dus loquendi de pte. Ps. 44. lius et spiritus sanctus. Vnde animaduertendum, quia ferẽ ubiq; absque determina-
tione possessiui huius pronominis meus uel mei, dicit pater uel patris, ea quæ loquitur mi-
Iohan. 7. nora sunt maiestate suæ diuinitatis, ut illic. Et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio,
quia pater maior me est. Vbi autem determinat, pater meus uel patris mei, non sine indi-
cio loquitur diuinæ maiestatis, quemadmodum hic, sed qui facit uoluntatem patris mei
qui in cœlis est, subauditur, cum eo quod dicit mihi, domine domine, ipse intrabit in
regnum cœlorum, addens adhuc. Multi dicent mihi in illa die, domine domine, nonne
in nomine tuo prophetauimus: et cœtera, ut supra. Quam ob rem confitebor illis,
quia nunquam noui uos, Discedite à me qui operamini iniquitatem. Nimirum, quia
quod prophetauerunt, sibi met prophetauerunt, id est, non prophetando dei, sed su-
am gloriam, suumque temporale commodum quæserunt, sicut Balaam qui cum bona
et uera

& uera prophetasset, malum dedit consilium, nam ad suggestionem eius, mulieres Ma-
 dian deceperunt filios Israel in Beelphegor. ¶ Similiter multi in nomine eius dæmonia
 efficiunt, siue de hominibus exorcizando & baptizando, siue de aris & templis dedi-
 cando illa deo uero, in quibus habitabat & colebatur dæmonum multitudo, & multas uir-
 tutes huiusmodi facientes, quæ uidebantur quidem, sed non erant ueræ uirtutes, immo uir-
 tutum simulationes, mercedem aliam quam domini quæsierunt, & mercedem suam rece-
 perunt. Iccirco confitebor illis, quia non noui uos. Confitebor inquam, id est dicam id quod
 prius celaui, permittens illos sibi iustos uideri, iuxta illud. Tacui, semper silui, patiens fui,
 quasi parturiens loquar. ¶ **Omnis ergo qui audit uerba mea hec, & facit ea, assimi-**
labitur viro, qui edificauit domum suam supra petram. Et descendit pluuia, & ve-
nerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit, fun-
damentum enim erat supra petram. Et omnis qui audit uerba mea hec, & non facit
ea, similis est viro stulto, qui edificauit domum suam super harenam. Et des-
cendit pluuia, & uenerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum il-
lam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. ¶ Formidabilis confessio, quæ in illa die sic
 reuelabit uel conscientias fundamenta pseudoprophetarum & omnium qui operantur in
 iniquitatem, quemadmodum tempestas pluuiarum & inundatio fluminum, & flatus uen-
 torum irruentium, reuelant fundamenta domus, quæ non supra petram, sed super dissolu-
 tam & fluxam fundata est harenam. Cadent enim & ruent ruina magna in turbine uocis
 huius. Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius
 non quia non audistis uerba mea, sed quia non fecistis ea. Domus autem illorum, qui au-
 diendo & faciendo posuerunt fundamenta supra petram, firmiter stabit: neque enim hi qui
 à dextris erunt, cadent eundo cum sinistris in supplicium, immo ascendent in uitam æter-
 nam, ad percipiendum regnum sempiternum, ab origine mundi sibi paratum. ¶ **Et fa-**
ctum est cum consummasset uerba hec Iesus, admirabantur turbe super doctrinam
eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, non sicut scribe eorum &
pharisæi. ¶ Qualem, quæ uehementem dicit rationem admirationis illius, qua admirabatur
 turba super doctrinam eius. Erat enim (inquit) docens eos sicut potestatem habens, non sicut scri-
 be eorum & pharisæi. Quid nam (rogo) est potestatem habere in docendo? Immo quid est potesta-
 tem non habere in docendo? Nam ex hoc opposito melius cognoscitur, quod sit potestatem habe-
 re in docendo. ¶ Ergo potestatem non habere in docendo, est bona loqui & esse malos scribas
 & pharisæos, uolendo placere hominibus & adulando diuitibus, ut ex eis aliquid comodi ad-
 ipsantur. Contra tales apud Ezechielē sermo propheticus hoc modo grauissime inuehitur
 Hæc dicit dñs deus. Væ qui cõsuunt puluillos sub omni cubito manus, & faciunt ceruica-
 la, sub capite uniuersæ ætatis, ad capiendas animas. Cũ caperent animas populi mei, uiu-
 scabant animas eorum, & uiolabant me ad populum meum, propter pugillũ ordei, & frag-
 men panis, ut interficerent animas quæ non uiuunt, mentientes populo meo credenti men-
 dacis. Quid enim est uiuificare animas quæ non uiuunt, & interficere animas quæ non mo-
 rantur, nisi iustificare impium & condemnare pium pro muneribus? Hoc namque tale est,
 quale esset consuere puluillos sub omni cubito manus, & facere ceruical sub capite uniuersæ
 ætatis, & hoc propter pugillum ordei et fragmen panis, id est propter emolumentum
 uel commodum temporale, uile nimis et exile comparatione detrimenti iustitiæ, quod si-
 bilis adulator peccati alieni scienter acquirit. Num ergo hi tales in docendo potestatem
 habent? Immo serui seruatorum, impotes et uenales clientuli sunt. ¶ Iste magister unus,
 magister uerax, et uiam dei in ueritate docebat, qui inter cætera quæ contra auariciam il-
 lorum disputauit, adeo nulli nunquam adulatus est, ut in Hierosolyma, ciuitate magna et
 opulenta, nec saltem unius noctis hospitium aliquando habuerit. ¶ **Cum autem des-**
cerisset de monte, secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus ueniens,
adorabat eum, dicens. Domine, si vis potes me mundare. Et extendens ma-
num tetigit eum, dicens. Eolo. Mundare. ¶ Et ante et post sermonem habitum in
 monte, ualde multos narrat Euangelista dominũ Iesum infirmos curasse, non exprimẽs sin-
 gularum, qualiter et quibus ab infirmitatibus fuerint liberaui, Ante etenim dixit. Et circũ-
 cubat

Num. 24

Esaia. 43.

Matth. 23.

Adulatores,
 & sua q̄eres,
 nō hñt potes-
 tate in docen-
 do, Ezech. 13.

Ch̄us nulli
 prius adu-
 lacus est unq̄.

CA. VIII.

Matth. 4.

cuibat totā Galilæam, docens in synagogis, & prædicans euangelium uerbi, & obtulerit ei omnes male habentes, uarijs languoribus & tormentis cōprehensos, & curauit eos. Post sermonem uerò facta de tribus narratione singillatim, scilicet de isto leproso, & de puero Centurionis, & de socru Petri, rursum dicit. Vespere autem facto obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & eiciebat spiritus uerbo, & omnes male habentes curauit. Pauca ergo de multis conscripta sunt, sed secundum intentionem scribentis Euangelistæ pro suscepto negotio sufficientia sunt. ¶ Iste ergo gloriosus filius dei, honorabilis filius hominis, propterea de monte cœli descenderat in campum huius mundi, ut infirmitates, id est, peccata sanaret omnibus hominibus, Iudæi primum, & deinde Gentilis. Curationem Iudæi meditabatur in emundatione leprosi, qui & Iudæus erat: propter quod & dixit ei, tanquam alumno legis. Vade, ostende te sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses in testamento illis. Porro curationem gentilis meditabatur in sanatione pueri Centurionis, qui & ipse gentilis erat. Propter quod & indignum se introitu domini iudicauit, & sicut Lucas meminit, seniores Iudæi orū quasi suffragium ferebant ei, dicentes quia dignus est ut hoc illi præstet, diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædificauit nobis. Recte igitur leproso, non solū, uolo, uel solū, mundare, dixit, uerū etiam manū extendit, eūq; tetigit: puerū autē Centurionis non tetigit, & nec saltem ad eū introiuit, quia uidelicet Iudæū ita curauit, ut ex ipso carnem assumeret, & in medio eius habitaret, quod nimirū tangere fuit ad Gentiles autē per semetipsum non accessit, sedit postq; totam salutē operatus est, & in cœlū ascendit, suos eis prædicatores misit. ¶ Cū autē dicimus aut legitimus prius Iudæum, id est, Iudæicum populū, per præsentiam saluatoris esse curatum, non solos illos paucos attendimus, qui tunc in corpore inuenti, ante uel post passionem eius crediderunt, sed uniuersam populū illius electionē, omnes qui iam à seculo migrauerant, à tēpore promissionis que facta est ad Abrahā, usq; ad tempus illud: quia tunc saluati & ab inferis educti sunt per ipsum, cuius uenturi fidē habuerant. ¶ Proinde & ipsa infirmitatū diuersitas non negligenter pensanda est, quia uidelicet ille ex Iudæis tantūmodo erat leprosus: puer autē Centurionis & paralyticus erat & malè torquebatur. Hoc enim secundū similitudinem illorū duorum hominum, plus mali habuit populus gentilis q̄ populus Iudæicus: quia possidebatur à diabolo, dæmonia colens pro deo, neq; enim notus illi erat deus. Iudæus autē tanquam ratione non priuatus, in ipsa lepra sua deū cognoscens, legi erat subditus. Cui enim grauius q̄ leproso lex dominabatur: Scribuntur fuisse graues manus Moysi, & reuera nulli magis q̄ leproso grauis fuit manus legis literalis. Quicumq; (ait) maculatus fuerit lepra, & separatus ad arbitrium sacerdotis, habebit uestimenta dissuta, & caput nudum, os ueste contactum, contaminatum ac sordidum se clamabit omni tempore quo leprosus est & immundus, solus habitabit extra castra. De cæteris quoq; immundicijs, scilicet de fluxu seminis, & de menstruis est iudicium legis: sed & de alijs corporalibus maculis, uidelicet si cæcus fuerit, si claudus, si uel paruulo uel grandi uel torto naso, si fracto pede uel manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore uel herniosus: non accedet (inquit) offerre hostias domino, nec panes deo suo. ¶ Porro de illo, qui malè torquetur, id est qui dæmoniosus est, ut erat puer iste Centurionis, nullum usquam iudicium lex decreuit. Per omnia igitur congruē (sicut iam dictum est) per leprosum legis alumnum Iudæicus, & per gentilis hominis puerum gentilis populus, à suis curandus peccatis, significabatur: per gratiam huius filij hominis, qui in operibus suis exterioribus sine dubio salutem animarum, propter quam uenerat, die ac nocte meditabatur salutem, & eorum qui sub lege erant, ut ille leprosus, & eorum qui sine lege erant, ut iste puer à proprio sensu captiuus. ¶ Quid si uel Iudæus postquam à lepra pharisaica mundatus est, uel gentilis postquam à dæmonio, id est, à cultura dæmonum liberatus est: quid inquam, si uel ille uel iste per fidem Iesu CHRISTI, per lauacrum regenerationis spiritus sancti saluus factus, iterum peccata uerit? Nunquid & postea saluari uel ad salutem reuocari poterit? Poterit planē, si digere nos penitentia fructus fecerit. Filii mei (inquit IOHANNES Apostolus) hæc scribo uobis, ut nō peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatū habet apud patrem Iesum Christū iustū, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Nō pro nostris aut tantū, sed etiam pro totius

Chrs diuersi
mode cura
uit leprosum
& pueri Cen
turionis.

Lucæ. 7

Quos Iudeos
curauit Chrs

Diuersa infir
mitas Iudæi
& Gentilis.

Exodi. 7

Leui. 13

Leuit. 13
Leui. 21

Roma. 2.
Questio de re
lapis in p̄m
p̄ bap̄tismū.

Tit. 3.

Responso
I. Iohan. 2.

pro totius mundi. Exemplum huius rei mysticum diuinus Euangelista continuo subordi-
 nauit. **Ait em. Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacen-**
tem & febricitantem & tetigit manum eius, & dimisit eam febris. Et surrexit & mi-
nistrabat eis. Quid em domus Petri, hominis utiq; fidelis & fidei ardentis, nisi ecclesia
 est dei uiuentis? Ergo socrus Petri febricitans, anima est habens quidem fidem christianā
 sed alicuius peccati seu uitij passione cum periculo uitæ laborans, Lucas Euangelista hoc
 etiam memorat, qui rogauerunt illum pro ea. Igitur socrus Petri, cuius in domum domi-
 nus Iesus uenerat, anima est (ut iam diximus) Christiana uel fidei domestica, quæ cum ui-
 tij & peccatis febricitare cœperit, & penè spiritū uitæ amisit, rogant fideles pro ea, &
 citando ab omnibus cōfirmatur charitas in ea. Præterea & hoc Lucas meminit, quia stans
 super illam imperauit febrim, & dimisit illam. Matthæus dicit, quia tetigit manum eius, &
 dimisit eam febris. Lucas autem (ut iam dictum est) stans (inquit) super illam, imperauit fe-
 brim, & dimisit illam. Vterq; surgentis hoc exprimit opus, quia surrexit continuo, & mini-
 strabat eis, uidelicet domino & discipulis eius. ¶ Hinc breuiter dicendū, quia super febrici-
 tantem stare est, eiusmodi animā respectu timoris sui ualde terribiliter concutere, iudicijq; su-
 per eam ualde. Non em sicut ante noticiā ueritatis laetatur anima dulcibus gratiæ mamillis,
 ut creatorem suū cognoscat: non (inquā) ita, cū post ueritatis agnitionem & susceptā fidem
 aliquid criminale peccauerit, rursus tā facile prona indulgentia sese illi Iesus impendit, sed
 quasi de superstantis terretur animaduersione iudicis, uerbi gratia dicentis. Qui peccauerit
 in his, de leuico de libro meo quem scripsi. ¶ Porro iacentis manū tangere est, confortare
 & adiuuare uolentē uiolentiæ peccati resistere. Quo em alio modo quispiam liberaretur
 de corpore mortis huius? Deniq; cū uult, potest homo iacere & febricitare, uel qualemcū-
 q; passionē corpori suo adducere: sed ut de lecto surgat, eadēq; passionē careat, non in sua
 uoluntate, sed potius in medici positū est curatione. Similiter cū uult, potest sine lege uiue-
 re, id est, sine timore dei mala securitate in peccatis iacere: sed ut surgat, & animæ sanitatē
 recipiat, non in uirtute sua, sed in sola positū est gratia liberatoris. Etia si uelle adiaceat, non
 inuenit bonum perficere, postq; malo uolens tradidit se. ¶ Hinc est illud apostoli, sub per-
 sona taliū suspirantis. Condelector legi dei, secundū interiorem hominē. Video autē aliā
 legem in membris meis repugnantē legi mentis meæ, & captiuū me ducentē in lege pec-
 cati quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hu-
 jus? Gratia dei per Iesum Christū. Igitur secundum mysteriū, seueritatis quidem est, quod
 (ut Lucas scribit) stetit super illā: adiuuantis autē siue liberantis gratiæ, qd̄ (sicut ait hic Mat-
 thæus) tetigit manum eius. Porro & apud illum et apud istum, sicut in cæteris, ita & in isto
 facto manifesta & rata est astipulatio ueritatis, quia credendum est illi in sermonibus suis,
 quia sicut dominus potestatem habens uitæ & mortis, siue uitæ & sanitatis, tantummodo
 stetit & imperauit, stetit & tetigit, & febris fugit. ¶ Interea & hoc dicendū tibi, quicunq; es
 uel esse cupis prudens auditor euangelij, ne ordinem requiras factorū in omnibus quæ ab
 Euangelistis conscripta sunt. Non em ordini intendunt rerum gestarum, siue temporibus
 describendis quibus res gestæ sunt: sed prouisum singuli sequuntur cœlestē mysterium,
 utpote animalia spiritalia, quæ ante & retro oculis plena sunt. Nunquid em ordo facto-
 rum apud hunc & apud Lucā tam diuersus esset, sicut perpendere potes, nisi causa mystica
 subelict? Imo sicut periti artifices, sicut optimi aurifices, dum quisq; illorū uas quodcūq;
 præciosum, siue decoram regio capiti fabricare cupit coronā appositis sibi gemmis, nō cu-
 rat attendere de singulis, quo tempore uel quali præcio comparatæ fuerint, sed hoc solum
 intendit, qualiter auro superordinatæ, uarietate sua melius placere possint inuentium ocu-
 lis. Ita isti fidissimi fabricatores euangelicæ ueritatis, non tantum attendere debuerunt,
 quibus temporibus uel quo temporum ordine miracula gesta fuerint, quantum eorum
 præsentibus locis, sufficere possent ad splendorem ueritatis, ferendumq; suffragium glo-
 riæ & honori huius filij hominis, quod sicut uerus homo, ita & uerus deus sit. ¶ Hinc
 illud in psalmo. Quoniam præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis, posuisti in

Mysteriū in fe-
 bricitante so-
 cru Petri & in
 eius curatōe.
 Lucæ. 4.

Quid est stare
 super febrici-
 tantem.
 Psalm. 6.

Exodi. 32.

Rom. 7.

Roma. 7.

Nō est ordo q̄
 mysteriū i ge-
 stis Christi ab
 Euang. obser-
 uatur.
 Ezech. 1. jo.
 Apoca. 4.

Psalm. 20.

capite

capite eius coronam de lapide præcioso. Quid enim est corona de lapide præcioso in capite nisi scriptura hæc testimoniorum eius opifex diuinis illustrata miraculis, in initio prædicationis euangelicæ: Non igitur magnopere requiras in gestis ordinem temporum, ubi longe pulchriorum fulget ordo mysteriorum, de quo iam dictum est, & adhuc dicendum.

¶ Dictum quippe est, quia futurus erat, ut de populo iudaico prius à lepra sua pars aliquantula, & deinde gentilis populus à phanatico errore suo curaretur: ac deinceps quisquam fidelis, iam Christianus peccatis actualibus iterum oppressus, gratia miserentis dei liberaretur. Secundum similitudines istorum, uidelicet leprosi mundati, & pueri Centurionis à demonio liberati, & socrus Simonis quam febricitantem, idem dominus potenti imperio sanauit. Nonne & hoc futurus erat de hæreticis, quod factum est: sicut Iohannes Apostolus dixit. Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis. Sequitur ergo. **L** Tespere autem facto obtulerunt ei multos demonia habentes, et iaciebat verbo spiritus, & omnes male habentes curauit. Hoc ipsum Lucas scribens, Exhibant autem (inquit) demonia à multis, clamantia & dicentia, quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebat ipsum esse Christum. In presenti facto manifestum magnamque & euidens erat diuinitas siue diuinitas fortitudinis experimentum: quia sicut cætera, sic & istud in potestate faciebat, & hoc ad testimonium pertinet ueritatis, ut ueraciter posset dicere. Opera quæ dedit mihi pater ut perficerem ea, ipsa testimonium perhibent de me. Porro iuxta mysterium iam præscriptum, spiritus uel demonia, quæ uerbo eiciebat, & quæ exhibant à multis, clamantia & dicentia, quia tu es filius dei: ipse autem increpans non sinebat ea loqui, hæretici sunt, uel fuerunt homines ficti, simulatores & callidi, qualium primus in actibus Apostolorum Simon exitit, qui & ipse credidit, sed fides uel confessio eius & similitum clamantium, tu es filius dei, similis est confessioni demoniorum, quæ non sinebat loqui filius dei, quia non est speciosa fides uel confessio in ore, si dilectio non sit in corde. Quid autem est, quod cum dixisset Euangelista, & omnes male habentes curauit, statim subiunxit. **U**t adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem, ipse infirmitates nostras accepit, & egrotationes portauit. Denique ubi hoc per Esaiam dictum est, de passione eius sermo prophetæ cus erat, sicut manifeste docent sequentia hæc. Et nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à deo & humiliatum. Ipse autem uulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus, &c.

¶ Et reuera hoc fuit illi infirmitates nostras accipere & egrotationes portare: scilicet uulnerari propter iniquitates nostras, & atteri propter scelera nostra, flagellis cædi usque ad liuorem sanctissimi corporis sui, & in similitudinem ouis siue agni ad occisionem duci, & in ipsa occisione cum sceleratis reputari: quæ omnia illo prophetæ loco conscripta sunt, de quo capitulum hoc Euangelista sumpsit. Quid ergo est talis capituli præsentis commemoratio, nisi pia & prudens tanti medici uel propositi eius consideratio? Nam quia propositum eius hoc erat, ut peccata nostra portarimur, sicut cordi huius Euangelistæ, considerare, scriptoque suo nobis innuere, quæ suum opus, quod est egrotationes (ut iam dictum est) animarum portare siue sanare, ab egrotationibus corporum cepit operari: ut prius ab illis, dum uisibiliter curaret, medicus uerus innotesceret, et tunc demum ad curandas egrotationes animarum perueniret. Nam fecit quidem initium signorum coram discipulis suis, conuertendo aquas in uinum: sed hoc fuit publicum prædicationis sue officium, cum necdum Iohannes suum impleuisset cursum. Postquam Iohannes traditus est, tunc siue exinde ipse & prædicare regnum dei, & miracula facere cepit huiusmodi, scilicet curare corporum infirmitates, & perinde (sicut iam dictum est) ad curationem animarum perueniretur. Et de potestate quidem huius filii hominis, potestate diuina huius dei & hominis, & ea quæ iam dicta, et ea quæ adhuc sunt dicenda, magna et mystica experimenta siue testimonia sunt.

¶ Sed quid sibi uult hæc interpositio, quam rebus gestis Euangelistæ taliter interposuit. **U**idens autem (inquit IESVS) turbas multas circum se, uisit ire transfretum. Et accedens unus scriba, ait illi. Magister sequar te quocumque ieris. Et dicit ei Iesus. Uulpes foueas habent, & uolucres cæli nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis

I. Iohan. 2

Luca. 4
Dæmonia, quæ
increpabat le-
sus, hæreticos
præfigurabāt
Iohan. 7.

Actu. 8.

Esai. 53

Chrs ægrora-
tiones nostras
portauit.

Iohan. 2.

sicut ait illi. Domine, permittite me primum ire, & sepelire patrem meum. Iesus au-
 tem ait illi. Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Quid (inquā)
 hoc tibi uult, quod hæc dicta filij hominis ad duos homines, tam diuersa, rebus gestis, id est,
 mirabilibus eius interposuit? Nam hæc tenus potestatem eius euidenter demonstra-
 uerat, quomodo cum potestate dixisset ad leprosum, uolo mundare, quomodo dixisset Centurio,
 mihi uade, & sicut credidisti fiat tibi, quomodo tactū siue imperium eius fugisset febris, quo-
 modo spiritus uerbi eiecisset, & omnes male habentes curauisset, inter quos exuentia dæ-
 monia, sicut Lucas meminit, increpans non sinebat ea loqui: & continuo dicturus est, quo-
 modo surgens imperauit uentis & mari, ut fieret tranquillitas, & obediunt ei. Quid ergo
 recepimus, diuinū Euangelistam attendisse persentis, causam habes in promptu, cur hæc
 ad duos homines dicta tam diuersa non præterire, uel tali loco inserere uoluerit. ¶ Futurū
 quippe erat, ut curata animarum lepra in Iudeis, sedata in gentibus dæmoniaca uexatione
 phanatici erroris, dum rursus in domo Petri, quæ est ecclesia, curatur uiciorum febris, & de
 ecclesia eliminantur hæretici, spiritū malum habentes, & iccirco indigni loqui de filio dei,
 seditionis: Alij per improvidam præsumptionem, aliq̄ per timoratam deuotionem. Nimi-
 rum eorū qui per præsumptionem accessuri erant, exemplum est ille qui dixit, magister se-
 quar te quocumq̄ ieris: eorū autem qui cum timore uocati siue admoniti accedunt, ille qui
 ait, Domine, permittite me primū ire & sepelire patrem meum. Quantos putas in ecclesia
 fuisse uel esse, qui secundū horum utrorūq̄ exempla tam diuersa diuersos exitus habuerūt
 uel habent professionis suæ? ¶ Digne igitur & hoc Euangelista non prætereundum exi-
 stimauit, ut deinde futuras in ecclesia seditiones prospiciens, siue ex falsis fratribus, siue ex
 manifestis aduersarijs persequentibus, subiungeret dicens. Et ascendente eo in nauis
 Nunc eadem dicta perspiciamus. Videns (inquit) turbas multas circū se iussit ire trans fre-
 tum. Sicut tunc turbas multas circum se uidebat, ita & multitudines gentium oculis suæ
 diuinitatis, cui omnia præsentia sunt, credituras in se fore præuidebat. ¶ Item quod uene-
 rabiliter aspiciendū est, sicut pleriq̄ credentium in se dicturus erat per spiritum sanctū, dif-
 fultim in cordibus ipsorū, per inspirationem sancti desyderij, in quo est fastidiū præsentis,
 & appetitus cœlestium siue futurorum: sicut (inquā) dicturus & inestabili dictione sua
 facturus erat, ut transirent uel relinquerent seculū, tumultumq̄ effugerent curarum secu-
 larium, ut faciunt nunc hi qui cœnobialem siue solitariam uitam eligunt ita tunc iussit ire
 trans fretum. Non dictum est, iussit turbis multis, quæ circū se erant: neq̄ dictum est, iussit
 discipulis suis qui tunc admodū pauci erant, sed dictū est ab Euangelista indiffinitè, iussit
 ire trans fretum. Cur hoc? nisi quia iussio hæc iuxta sensum hunc mysticū non tam præce-
 ptum est q̄ consilium? Sicut enī quodam loco dicentibus discipulis eius, si ita causa est ho-
 mini cum uxore, non expedit nubere, respondens ait, nō omnes capiunt uerbum istud, ac-
 ceptum est q̄ consilium: ita de omni freto curarū secularium, quibus li-
 cito quidem fideles implicari possunt, sed cū illis perfecti esse non possunt, prudenter aut
 discretè sentiendū est, quod sic quosdam iusserit uel iubeat ire trans fretum, ut non tamen
 omnibus imponat necessitatem omnino relinquendi coniugium, curamq̄ omnium rerū
 familiarium. Et taliter quidem transfretare, Christū sequi est. ¶ Sed attende diligenter, quod
 uel quomodo fortis ille scriba dixerit, Magister (inquit) sequar te quocumq̄ ieris. Primū ipa
 appellatio insuauis est, cū dicit, magister, & non dicit, domine: insuauis (inquā) & sine di-
 lectione. Nam si ritè recolis, eorum appellatio qui cū dilectione appellauerunt talis erat ut
 dicerent, domine. Exempli gratia, ut appellatio Petri dicentis, domine, si tu es iube me ue-
 nire ad te. Talis appellatio magister siue Rabbi pharisaica extitit, quibus delectabile erat
 sibi salutare, & sic salutare, uocare & uocari ab hominibus Rabbi. Iudas impius sic appella-
 re potuit, ut cæteris singillatim dicentibus, nunquid ego sum domine: ille (ut erat cordis a-
 mari & perfidi) diceret, nunquid ego sum Rabbi? Et quidem bonum & suauis est utrumq̄
 dicere simul, magister & domine, unde & dicit ipse, uos uocatis me magister & domine,
 & bene

Quinta egros-
 satio in Mos-
 nasticis.

Votū mona-
 sticū cōsiliū est
 nō p̄ceptū, quia
 nō omnibus
 imponitur.

Matth. 19.

Triplex ap-
 pellatio, dñe,
 mḡr seu Rab-
 bi magister &
 domine
 Matth. 14.

Matth. 23.

Matth. 26.

Iohan. 13

Nimia p̄sum
prio h̄o scrib;

Matth. 23.

Dissilis r̄n̄sio
ad Petrum et
ad scribam.
Matth. 26.
Iohan. 33.

Vulpes & uo
lucres cœli,
maligni sunt
spiritus.

Deut. 33.

Ap̄st̄o Iaco
bi & Iohānis
perfectio.

Matth. 4.

& bene dicitis, sum etenim, sed solum hoc dicere magister sive Rabbi, & non dicere, domine, cordis est longinqui, id est, longe remoti à familiaritate dilectionis. ¶ Deinde quanta est præsumptionis dicere uel dixisse magistro & domino huic, sequar te quocumq; ieris. Quis enim unquam fuit qui sequeretur cum quocumq; iuit, uel cui diceret ipse ore suo, sequere me quocumq; iero? Sed non mirum, scriba enim fuit, cuius ordinis homines de iustitia sua ualde fuere præsumptuosi, & gloriabundi: unde & ab ipso domino sæpe grauiter notati sunt, exempli gratia cum dicit, Super cathedram Moysi sederunt scribæ & pharisæi, omnia uero opera sua faciunt, ut uideantur ab hominibus, & his similia. Quomodo ergo illi respondit: Nimirum ut debuit. Vulpes (inquit) foveas habent & uolucres cœli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. ¶ Quam dissimilis responsio hæc est responsioni illi, qua postea Petro respondit, nimis adhuc forti, & confidenti plus quam oportuit. Nam qui dixerat, domine tecum paratus sum, & in carcerem, & in mortem irei itemq; quare non possum te modo sequi, animam meam pro te pono respondit illi. Aniam tuam pro me ponis? Amen amen dico tibi, non cantabit gallus donec me ter neges. Vere responsio dissimilis, quia fuit illa corripientis, ista autem est omnino reprobantis. Et recte debuit esse dissimilis, quia confidentia Petri, de radice dilectionis: huius autem præsumptio de superbiæ & radice nequitia: prodit. ¶ Plane poterat dicere sicut uulpes occulte cubant in foveis, & sicut uolucres cœli suauiter sibi sedent in nidulis: ita maligni spiritus propter malitiam ualpeculæ, propter elationem, uolucres cœli iure nominandi, cuncta occupauerunt diuersoria pectoris tui, & iccirco falsum loqueris, dicendo, sequar te quocumq; ieris: In quo dicto & dolus est & superbia simul, dum & me fallere, & ambitione nimia cupis sanctus uideri: sed sanctæ discretionis & temperantiæ magister uenerabilis, malignorum spirituum nomen tacuit, & rem nihilominus eadem satis edixit. Quanti hodieq; sunt, propter quos horum meminisse oportuit, quorum in cordibus, cum in ore sanctam conuersationem profiteantur, maligni spiritus ita cubant, sicut uulpes in foveis, sicut uolucres in nidulis: & locus in eis non est ubi filius hominis caput suum reclinet. Simples non ita magister iste & dñs repellit, imò & quasi uim faciens, ad se trahit. Sequitur enim. ¶ Alius autem de discipulis suis, ait illi, Dñe, permitte me primū ire & sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi, Sequere me & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. In Deuteronomio Moyses dicit, bñdicens Leui. Qui dixit patri suo & matri suæ, nescio uos: & fratribus suis, ignoro uos, & nescierūt filios suos, hi custodierunt eloquiū tuū, & pactū tuū seruauerunt, iudicia tua dō Jacob, & legem tuam dō Israel. Hoc de perfectione dixit. Præmiserat enim. Perfectio tua & doctrina tua uiro sancto tuo, quem probasti in perfectione, & iudicasti ad aquas cōtradictionis. ¶ Ergo iste qui dixit, Domine, permitte me primū ire, & sepelire patrem meum: aliquid minus à perfectione habebat, qui non dixerat patri suo, nescio te, præsertim tamen patri, propter quem diceret ei dominus cum suæ charitatis imperio, dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Non utiq; talis erat pater huius, qualis extitit Iacobi & Iohannis pater Zebedæus, alioquin non diceretur mortuus à mortuis sepeliendus. Attamen illi, scilicet Iacobus & Iohannes, uocanti domino ut sequerentur eum, non dixerunt, domine, permitte nos primum ire, & sepelire patrem nostrum. Non igitur eiusdem perfectionis iste iam erat, cuius illi fuerunt in ipsa uocatione sua, qualem in Deuteronomio Moyses (ut iam dictum est) collaudat. Sed quid? Nimirum talis & talium exemplum fuerit, quales hodieq; nonnullos sumus experti, qui cum desyderent, perfecta conuersatione Christum Dominum sequi, retrahuntur per affectum carnis, per affectum patris & matris, uel cuiuscumq; propinquitatis: cuius dilectioni tunc demum sancta scriptura uel dei charitas contradicit, si propinqui illi deo mortui sint, id est, si aduersentur uia: domini. Adiuuantis igitur est gratia, quod uerbum incarnatum dicit in firmo, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Proinde secundum hoc exemplum recte dicas illi, cuius desyderium conuersationis cognoscis retardari per affectum carnis. Verbi gratia per affectum patris secundum carnem uiuentis, & iccirco mortui. Relinque mortuos sepelire mortuos suos, tu autem uade, & annuncia regnum dei. Quod si & patrem innoxium, qualis iam dictus erat Zebedæus, relinquat alijs sepeliendum, ut sequatur Christum, tunc multo magis cum apostolis facit, scilicet

facit, scilicet cum Iacobo & Iohanne, qui patrem Zebedæum reliquerunt. Et ascendente eo in nauiculam, secuti sunt eum discipuli eius, & ecce motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus. Ipse vero dormiebat. Et accesserunt & suscitauerunt eum, dicentes. Domine, salua nos perimus. Et dicit eis. Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. ¶ *¶* Ut cætera, sic & istud in potestate fecit hic filius hominis, unde & cõtinuo. *¶* Admirantes dixerunt. Qualis est hic? quia venti & mare obediunt ei. ¶ In hoc genere uirtutum Moyses claruit, scilicet utendo elementorum officijs, contra Pharaonem in terra Aegypti, de hoc iam supra dictum est, quia signa quæ fecit, non eiusmodi erant ut ea quæ maxime operatus est hic filius hominis, qui (sicut prædictum fuerat per Esaiam & hic Euangelista meminit) infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras portauit, circa substantiam hominis suarum beneficia uirtutum maxime impendit, incipiens à curatione corporum, ut deinde perueniret ad curationem animarum. ¶ *¶* Nunquid uero non & in ista parte uirtutis, scilicet in imperando elementis, & Moyses & omnihus uirtutum operator maior est hic? Vere incomparabiliter maior, quia nullus eorum quicquam imperando fecit, nec ipse Moyses imperio usus est, sed de plenitudine alterius accepit, scilicet dei uel uerbi eius, de plenitudine (inquam) huius, de quo solo dictum est, & dicit debuit, quia imperauit. Non enim Moyses imperauit, sed ab hoc imperatum est illi dicendo, extende manum tuam super aquas Aegypti & uertantur in sanguinem, extende manum tuam super fluuios & educ ranas super terram Aegypti, & post multa his similia tandem inquit. Eleua uirgam tuam, & extende manum super mare, & diuide illud, ut egrediantur filij Israhel in medio mari per siccum, & rursus extende (ait) manum tuam super mare, ut reuertantur aquæ ad Aegyptios, super currus & equites eorum. Cuncta hæc alterius imperio fecit, scilicet dei, suo autem imperio nihil. Homo enim, & non deus erat. Hic solus suo imperio imperauit uentis & mari, deus enim erat, & obediunt ei. ¶ *¶* Porro ut de mysterijs ceptum tenorem sequamur, pulchre diuinus Euangelista miraculum hoc tali ordine scripsit: quia uidelicet post illa, quæ hæcenus dicta sunt, futurum & hoc erat in ecclesia, ut manifestæ persecutionis uolentia per magnos principes in gentibus, quasi per magnos uentorum motus in mari tempestas excitata, detonaret, ipsamque ecclesiæ nauiculam, quasi dormiente Iesu, penè usque ad periculum uitæ & salutis uehementer uexaret. Quid enim est dormire Iesum in nauicula? nisi subtrahi auxilium gratiæ adiuuantis ab ecclesia? Hoc autem cum sit, ideo utique fit, ut & qui probati sunt, manifesti fiant: & qui prosperitatem falli poterant, per aduersitatem instruantur: & qui in peccatis erant, purgentur: & multi martyres coronentur. Igitur totiens dominus Iesus in nauicula quasi dormit, aut dormiuit, motusque magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus, quod tunc tardante illo per ordinatissimam dispositionem, & necessaria ad tempus subtrahente præfidiâ, diabolus uentorum huius seculi agitator inquietus (qualis utique uentus Nero fuit, aut Funestus Decius, uel certe Diocletianus siue Maximinus) persecutiones excitauit, et in mortes siue oppressiones sanctorum mare, id est, multitudines gentium per ipsorum leges et edicta commouit. Heu, quotiens motu huiusmodi facta nauicula operata est fluctibus? quotiens persequentibus et occidentibus paganis crudelissimis, ecclesia sancta calamitatibus oppressa est innumerabilibus? ¶ *¶* Tunc nimirum accesserunt discipuli, et dormientem suscitauerunt Iesum, inuocantes eundem saluatorem, Exempli gratia, dicendo illud Dauidicum. Exurge, quare obdormis domine, exurge, & ne repellas in finem. Et rursus. Exurge domine adiuua nos, et libera nos propter nomen tuum. Et alibi. Adiuua nos, ne forte dicant in gentibus, ubi est deus eorum. Debuit autem semper et esse debet suscitatio ista suauis et dulcis, et non molesta, id est, cum fide sine desperatione, cum perseuerantia absque impatientia. ¶ *¶* Alioquin suscitantis se ipse dicit. Quid timidi estis modicæ fidei? Ach, patenter dicat. Nonne scriptum est, quia non relinquet dominus uirgam peccatorum super fortem iustorum, ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas, et quid est, non relinquet, nisi diu durare non permittet? Recordamini priorum et nouissimorum Aegyptiorum atque Assyriorum siue Babyloniorum, Mædorum atque Persarum, cæterarumque gen-

Differunt miracula Christi & Moysi.

Exodi, 7, 8

Exodi, 17.

Ecclesiæ persecutiones in maris tempestate præfigurant.

1. Cor. 11.

Psal. 43.

Ibidem.

Psal. 78.

Non permittet Iesus diu durare persecutionem.

Psal. 124.

rumq; gentium Barbaro rum, regumq; hœmirum impiorũ, quicunq; uirgam suam, id est potentiam suam uel dominiũ extenderunt atq; eleuauerunt super sortem iustorum, ad affligendos siue delendos illos, qui sorte, id est, gratuita electione misericordie ad uitam æternam prædestinati sunt. Nunquid diu durauerunt? Nunquid nõ hoc ipsum, qd ad tempus præualere uisi sunt, cooperatũ est in bonũ iustis & diligenti bus deũ? Quid ergo timidi estis? Num quia Nero Petrum crucifigit, & Paulum gladio cedit? Nolite timere timidi esse, sed in patientia uestra possidete animas uestras, quia non tã diu durabit uirga hæc ut necessario extendant iusti, quasi auxilio destituti, ad iniquitatem manus suas: sed cito frãgetur, & in ignem mittetur ut ardeat. ¶ Tunc surgens imperauit uentis & mari, & facta est tranquillitas magna. Dominum Ihesum surgere, uentisq; & mari imperare, est potentiam suam exercere siue excitare, scilicet ad adiuuandum electos, & ad uindicandum in reprobos: ut sæpe particulariter factum est, fiet autem uniuersaliter & semel, cum in nouissimo iudicio surrexerit, sicut in Psalmo dictum est: Terra tremuit & quieuit, cum exurgeret in iudicio deus. Præterito namq; pro futuro tempore usus est, quod propheticis locutionibus familiare est, dicens: de cœlo auditum fecisti iudicium, terra tremuit & quieuit, pro eo ut diceret, de cœlo ueniens auditum facies iudicium, subauditur dicendo, uenite benedicti patris mei percipite regnũ, & cætera: & tũc terra tremet & quiescet. i. impũ timebũt & scãdã psequi desinent. ¶ Tũc utiq; cõtra uniuersos cõsurget, nũc autẽ interdũ in partes exurgit, & stat terribilis, ut sanctorũ neces uindictet de aduersarijs & homicidis, ut uerbi gĩa, tunc exurserat & stabat, nimiq; cõminans Iudæis, iãq; facturus excidiũ gentis & loci, qñ Stephanus protomartyr intendens in cœlũ, dũ staret in concilio, uidensq; gloriã dei & Iesum stantem à dextris dei: ait: Ecce uideo cœlos aptos & filiũ hois stantẽ à dextris dei. Taliter & in alijs siue contra alios interdũ surgente domino post magnos motus, facta est tranquillitas, & pax Ecclesijs reddita est. ¶ Et cũ uenissent trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes demonia, de monumentis exeuntes, seu nũtis, ita ut nemo posset transire per uiam illam: Et ecce clamauerunt dicentes: Quid nobis & tibi Ihesu fili dei? Euenisti huc ante tempus torquere nos. Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. Demones autem rogabunt eum dicentes: Si eiecis nos, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis. Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos. Et ecce impetu abiit totus grex per præceps in mare, & mortui sunt in aquis. ¶ Quali uel quanta cum potestate gloriosus iste filius hominis hæc uenit demonia eiecisset, sicut Euangelista paulo ante dixit, quia eiecibat spiritus uerbo: ab isto claret maxime experimento, & littera quidem in manifesto est, manifeste signans, quia hic filius hominis deus uerax est, cuius præsentiam tremunt & ferre se non posse fatentur dæmonum legiones, & solo eius nutu torti atq; exire compulsi tot maligni spiritus, rogant, ut quoniam exire coguntur, saltem in porcos intrare permittantur. ¶ Veruntamen unum est, quod non ociose quaeritur, uidelicet quomodo placuerit huic tam miti tamq; mansueto, qui nullum ex semetipso iniuste lædi pateretur, iuxta illud, Non contendet neq; clamabit, nec audietur foris in plateis uox eius: quomodo inquam placuerit ei, ut porcos alienos darẽt uel mitteret spiritibus malignis, quatinus per præceps irent in mare & morerentur in aquis? Hoc quicunq; requirit, scire debet, homines regis onis illius tales fuisse, qui non solum porcorum suorum damna, uerumetiam pœnas omnimodas deberent sustinere. Nam si rite perpendas, sicut dixit, Vã tibi Corozaim, uã tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sydone factæ fuissent uirtutes, quæ factæ sunt in uobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent: statimq; subiunxit, Veruntamen dico uobis, Tyro & Sydoni remissius erit in die iudicij q̃ uobis. Sic & istis, uidelicet Gerasenis, ueraciter dicere potuit. Isti etenim non solum non crediderunt, cum tantas uirtutes uidissent, uerumetiam rogauerunt eum, ut discederet a finibus eorum. Discessit autem, & contigit eis, sicut & cæteris regionibus ãscusi, secundum similitudinem porcorum ipsorum, qui à dæmonibus agitati, per præceps in mare abierunt & mortui sunt. Huius expositio mysteriorũ iam ab ipso incipienda est exordio præsentis lectionis. ¶ Igitur uenienti domino in regionem Gerasenorum, occurrerunt duo habentes demonia de monumentis exeuntes,

Luce 21.
imperare uentis qd est.

Psal. 75.

Matth. 25.

Iesus exurgens in iudicio.

Actuũ 7.

Potestas Christi contra dæmones.

Quæstio

Esa. 42.

Matth. 17.

Responso.

Matth. 11.

forte ã stultis.

ſæui nimis: quia cum ueniſſent in huius uitæ incolatum, ad debellandum principem huius
 mundi diabolum, duæ mortes generis humani, duce ipſo peccati & mortis principe, aduer-
 ſus eum cucurrerunt. Quæ nam duæ illæ mortes ſunt? Videlicet una mors corporum, &
 una mors animarum, contra quas erat illi dimicandum. Vnde & bene illi duo & ſæui ni-
 mis, & de monumentis exiſſe uel in monumentis habitaſſe dicuntur: quia uidelicet & mors
 animarum ſæua nimis eſt, & per mortem corporum in monumentorum habitationem
 deuenimus. Et illa quidem mors, quæ eſt animarum, occurrens nihil contra eum præua-
 luit, quemadmodum ipſe dicit, Venit enim princeps mundi huius & in me non habet
 quicquam. Porro illa mors, quæ eſt corporum, ad tempus illi præualere permiſſa eſt, ut
 ſuſcipiens uel admittens noſtram ſimplam, euacuaret duplam. Quid autem uerius eo,
 quod ait, ſæui nimis, ita ut nemo poſſet tranſire per uiam illam. Quis enim ex omni genere
 humano ſæuitiam mortis intactus euasiſſet? Omnes in Adam peccauerunt (ait Apoſtoloſ)
 & omnes in Adam moriuntur. Vbi peccauit Adam, protinus & ipſe morte animæ mor-
 tuus eſt, & nos in ipſo mortui ſumus: & ubi dictum eſt ei, quia puluis es & in puluerem re-
 uerteriſ, & ipſe morti corporis, & cum illo nos additi ſumus. Vere igitur per uiam illam
 nullas tranſire poterat, quia qui mortem non uideret, & animam ſuam erueret de manu
 inferi, nullus erat. Sed uenit iſte, in quo nihil iuris ulla mors habuit, & quia per unam ui-
 delicet corporis mortem iniuria facta eſt illi, iure ſub illo mors utraq; occubuit, non ſine
 magno tormento principis utriuſq; mortis & ſatellitum eius, quas cum illo foras miſit. Si-
 cut enim deſcenſus eius ad inferos populo ſanctorum deſyderabilis, ita legionibus dæmo-
 num grauis fuit & intolerabilis. Dicebant ergo. Quid nobis & tibi Ieſu fili dei? Veniſti
 huc ante tempus torquere nos. Tempus illud, quo ſe torquendos eſſe nouerunt, ultimum
 erit iudicium, quando princeps eorum cum ipſis, & ipſi cum principe ſuo, uidentibus cun-
 ctis (ut in Iob ſcriptum eſt) præcipitabuntur in ignem æternum. ¶ Quomodo tandem im-
 pletum eſt in myſterio, quod ſignificabatur in miraculo, ſcilicet in eo, quod grex porco-
 rum totus cum impetu per præceps in mare abiit, & mortui ſunt in aquis? Ita nimirum, ut
 fieret quod ipſe filius hominis ſciens prælocutus eſt. Cum (inquit) immundus ſpiritus
 exierit ab hoie, & cætera uſq; tunc uadit & aſſumit ſeptē alios ſpiritus ſecū nequiores ſe,
 & ingreſſi habitant ibi, & fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Per unum
 quippe hominem eiſmodi, Iudæos incredulos atq; blaſphemos uult intelligi, qui non
 tam Iudæi quàm Chananæi, non tam uituli æſtimandi ſunt quàm porci. Ipſi namq; de
 bono opere Saluatoris peiores effecti, & inde per inuidiam mortui, quod ille unam in ſe-
 metipſo & utramq; in ſuis fidelibus mortem uicit, malignis ſunt ſpiribus traditi, & per
 furorem ſuum facti impetu, ſemetipſos in mari præcipitauerunt. Nimirum ſeditiones ex-
 citando implacabiles, ut plurimi ſcriptores & maxime Iosephus refert, in Romanum irru-
 erunt imperium, & mira inſania, mirabili pertinacia uictores omnium gentium in ſuas
 neceſ, in excidium loci & gentis excitauerunt. Quid fuit ita furere, niſi porcos à malignis
 ſpiribus agitados, per præceps & cum impetu abire in mare? Si ergo perpendas ſuere-
 ſpicias quid olim in Aegypto ante acceptam legem fuerint, & quid nunc poſt aduentum
 fecerint redemptoris aut receperint, recte dicas, quia nouiſſima horum peiora ſunt priori-
 bus, & ita tam ſecundum animam quàm ſecundum corpus in omne miſeriarum profun-
 dum præcipitati ſunt, ut porci illi quibus propter furias demonum nec ſuus, quamuis bru-
 tus, ſubelliſſe poterat ſenſus. ¶ Et aſcendens in nauiculam tranſfretauit, & uenit in
 ciuitatem ſuam. Et ecce offerebant ei paralyticum, iacentem in lecto. Et uidens
 Iheſus fidem illorum, dixit paralytico. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.
 Et ecce quidam de ſcribis dixerunt intra ſe. Hic blaſphemat. Et cum uidiſſet Ihe-
 ſus cogitationes eorū, dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus ueſtris? Quid
 eſt facilius dicere remittuntur tibi peccata, aut dicere ſurge et ambula? Ut ſciatis
 aut, quoniam filius hominis poteſtatem habet dimittendi peccata, tunc ait para-
 lytico. Surge, tolle lectum tuum, et uade in domum tuam. Et reſurrexit, et abiit in
 domum ſuam. Uidentes aut turbę timuerunt, et glorificauerunt deum, qui dedit
 poteſtatem talem hominibus. ¶ Poteſtatem filij hominis, quam ad honorem & gloriã
 ipſius

Ioh. 74

Rom. 5

Gene. 30

Iob. 74.

Myſterij hu-
 ius miraculi,
 cõtra Iudæos
 porci ſiſe.
 Matr. 72.

Iosephus de he-
 llo Iud. p. ſep-
 tem libros.

CAP. IX.

ipſus conſyderare & cognoscere intendimus, ex mirabilibus eius factis & dictis ipſemet
 ore proprio hic enunciauit in re huiusmodi, in qua potiffimum expediebat nobis potentē
 eſſe hunc dominum, ſcilicet in remiſſionem peccatorum. Hoc eatenus non dixerat, q̄ po
 teſtatem haberet dimittendi peccata, ſapienti nimirum uſus prouidentia diſcretionis, qua
 tinus non hoc ante diceret q̄ factis comprobaret: & ipſi ſpiritus, quos uerbo eiſciebat, tor
 ti confiterentur, ipſum eſſe, de quo propheta prædixerat. Et tu Bethleēm terra iuda, ne
 quaquam minima es in principibus iuda, ex te enī exiet dux, qui regat populum meū Iſra
 hel. Quæ enim illic in eodem propheta ſequuntur, eorum ſumma eſt, ſaluū facere pop
 ulum ſuum à peccatis eorum. Poſtquam ergo precedentibus factis comprobatum fuit,
 quod ipſe eſſet & credi deberet eſſe ille dux Iſrahel, dux Meſſias, id eſt Chriſtus, tunc de
 mum paralyticum, curaturus, conſide(ait) ſili, remittūt tibi peccata tua, ut dum tam præ
 ſentia miracula, q̄ antiqua prophetarū oracula, ſermonem præſentis confirmant, minus of
 fendantur, qui abſq̄ offenſione doceri non poſſunt, tardi ad credendum, imō & impatient
 res ad audiendum. Nam erant in hoc offendi, & offendebantur offenſione uolunta
 ria, maxime ſcribæ & phariſæi, non ueritatem quærentes, ſed ueritati inuidentes. Nā pro
 rinus ubi dixit, conſide ſili, remittuntur tibi peccata tua, & ecce(inquit Euangelista) quidā
 de ſcribis dixerunt intra ſe. Hic blaſphemat. Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus deus.
 Vidit enī cogitationes eorum, & dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus ueſtris? Fortaſ
 ſis & hoc dixerunt intra ſe, ſed & de iſto reſpondit eis ſua ipſorū conſcientia, & de illo uir
 tus operis manifeſta, ſequente effecti u iuſſionem dicentis, ſurge & ambula. Et utriq̄ con
 uincit incredulos, quod excuſationem non habeant de peccato ſuo. Quid autem ad illam
 interrogationem reſpondendum erat, quid eſt facilius dicere, dimittūt tibi peccata, aut
 dicere, ſurge & ambula: niſi facilius eſſe dicere, dimittuntur tibi peccata? Nam apud ipſum
 quidem filius hominis ita unum ſicut alterum facile erat, ſed apud homines longe facilius
 eſt dicere, dimittuntur tibi peccata, q̄ ipſam peccatorum dimiſſionem comprobare testi
 monio uirtutis qualis protinus eſt ſubſecuta. ¶ Secundum exemplum hoc fere quotidie
 fit in ciuitate dñi, ſcilicet in eccleſia, quæ utiq̄ eſt ciuitas dñi, ciuitas regis magni, ad quam
 ipſe tranſfretauit & uenit, poſt q̄ (ut dictū eſt ſupra) & mortis corpoꝝ noſtrorū ſeniā ſe
 dauit, & mortis animarum noſtrarum ſæuum impium ſoluit. Nam quotiens facimus illud,
 quod Iacobus Apoſtolus dicit. Infirmatur quis in uobis, inducat præbyteros eccleſiæ &
 orent ſuper eum, ungetes eum oleo ſancto in nomine domini, & oratio fidei ſaluabit infir
 mum: & ſi in peccatis ſit, remittentur ei. Quotiens(inquam) hoc facimus, paralyticum ſiue
 undecunq̄ infirmum domino offerimus, & ſicut uidens fidem illorū dixit, remittuntur tibi
 peccata, ita & nunc oratio fidei ſaluat infirmum: & ſi in peccatis eſt, dimittūt ei. ¶ Pre
 terea iuxta ſenſum altiore paralyticus tunc à domino curatur, quando fit, ut iſ qui nihil
 operabatur, iam nunc operetur, quemadmodum dicit Apoſtolus. Qui ſurabatur iam non
 furetur: Magis autem labore operando manibus ſuis quod bonum eſt, ut habeat unde tri
 buat neceſſitatem patienti. Nam qui nihil operabatur, & aliena ſurabatur, nonne uerā pa
 ralyſin habebat in manibus? Similiter qui ad bonum & utilem ſermonem mutus erat, nō
 ne ueram in lingua paralyſim habebat? Igitur cum circa huiusmodi ſic operatur dominus,
 ſiue per ſemetipſum tantum, ſiue miniſtris ſuis cooperantibus: ut qualiter paralyticus eu
 rat, iam nunc & bene labore operando manibus ſuis, et omnis ſermo malus ex ore eius
 non procedat (ut ait continuo idem Apoſtolus) ſed ſi quis bonus eſt ad ædificationem ſi
 dei, ut det gratiam audientibus, merito turbæ glorificent dominum, qui dedit poteſtatem
 ealem hominibus.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

Mich. 8.

Myſteriu huius
 ius curatiōis
 paralytici, in
 eccleſia.

Iacobi. 5.

Eph. 4.